

**BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
INFRASTRUKTŪROS OBJEKTŲ PLĖTROS BEI PRIEŽIŪROS IR TERITORIJŲ
PLANAVIMO PROGRAMOS APRAŠYMAS**

Biudžetiniai metai	2017- ieji metai
Asignavimų valdytojas (-ai), kodas	Biržų rajono savivaldybės administracija, 188642660 Biržų miesto seniūnija, 188642856 Nemunėlio Radviliškio seniūnija, 286643610 Pabiržės seniūnija, 188643577 Pačeriaukštės seniūnija, 188643043 Papilio seniūnija, 188643424 Parovėjos seniūnija, 188643381 Širvėnos seniūnija, 188643239 Vabalninko seniūnija, 188643196
Vykdytojas (-ai), kodas	Biržų rajono savivaldybės administracija, 1 Architektūros ir urbanistikos skyrius, 2 Strateginio planavimo ir turto valdymo skyrius, 8 Švietimo, kultūros ir sporto skyrius, 13 Socialinės paramos skyrius, 11 Statybos ir infrastruktūros skyrius, 16 Žemės ūkio skyrius, 17 Biržų miesto seniūnija, 18 Nemunėlio Radviliškio seniūnija, 19 Pabiržės seniūnija, 20 Pačeriaukštės seniūnija, 21 Papilio seniūnija, 22 Parovėjos seniūnija, 23 Širvėnos seniūnija, 24 Vabalninko seniūnija, 25

Programos pavadinimas	Infrastruktūros objektų plėtros ir priežiūros programa	Kodas	6
------------------------------	--	--------------	---

Programos parengimo argumentai	Programa parengta siekiant užtikrinti darnią Biržų rajono teritorinę plėtrą, viešųjų erdvių ir objektų, susisiekimo komunikacijų, inžinerinių statinių bei savivaldybei nuosavybės teise priklausančių statinių ir socialinio būsto atnaujinimą. Programa siekiama kurti patogią, saugią ir estetišką gyvenimo aplinką, atitinkančią bendruomenės ir atskirų rajono gyventojų poreikius. Programa įgyvendinamos savarankiškosios savivaldybių funkcijos – savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės ir kito turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo; savivaldybės socialinio būsto fondo remontas; teritorijų planavimas, savivaldybės teritorijos bendrojo plano ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas; savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo
---------------------------------------	--

	organizavimas; šilumos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo organizavimas; sanitarijos ir higienos taisyklių tvirtinimas ir jų laikymosi kontrolės organizavimas, švaros ir tvarkos viešose vietose užtikrinimas. Valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos – savivaldybei priskirtos valstybinės žemės ir kito valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo patikėjimo teise.		
Ilgalaikis prioritetas (pagal SPP)	Rajono ekonominė ir kompleksinė plėtra	Kodas	1
	Rajono infrastruktūros ir gyvenamosios aplinkos gerinimas		3
Šia programa įgyvendinamas įstaigos/padalinio strateginis tikslas:	Kurti saugią, patrauklią ir patogią gyvenamąją aplinką, skatinti verslo ir žemės ūkio plėtrą	Kodas	3
Programa	Tęstinė		

Programos aprašymas:

Blogos būklės rekreacinių zonų, turizmo traukos objektų, viešąsias paslaugų teikiančių įstaigų statinių ar bendruomeninės infrastruktūros būklė doko vietovių vaizdą bei mažina gyvenamosios aplinkos patrauklumą. Nepakankamai išvystyta ir atnaujinama savivaldybės inžinerinė ir susisiekimo infrastruktūra lemia blogėjančias gyventojų gyvenimo sąlygas, didėjančią aplinkos taršą ir mažėjančią eismo saugumą keliuose.

Programa siekiama gerinti kultūros ir sporto paskirties objektų būklę, prižiūrėti ir atnaujinti savivaldybės ir socialinį būstą, vykdyti rajono komunalinio ūkio ir teritorijos tvarkymą. Numatytos lėšos vietinės reikšmės kelių (gatvių) ir inžinerinių tinklų priežiūrai, modernizavimui ir plėtrai. Siekiant užtikrinti subalansuotą Biržų rajono plėtrą ir kryptingą vystymąsi, numatoma rengti teritorijų planavimo dokumentus, atlikti žemės sklypų matavimus ir tyrimus.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2014 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. 1V-429 „Dėl tikslinių teritorijų išskyrimo iš miestų, turinčių nuo 6 iki 100 tūkst. gyventojų, ir mažesnių savivaldybių centrų“ viena iš tikslinių teritorijų išskirtas Biržų miestas. Parengta ir vidaus reikalų ministro 2015 m. rugsėjo 10 d. įsakymu Nr. 1V-714 patvirtinta Panevėžio regiono integruota teritorijų vystymo programa, kuri skirta tikslinių teritorijų kompleksinės plėtros projektams finansuoti. Panevėžio regiono integruota teritorijų vystymo programa siekiama sumažinti gyvenamosios aplinkos kokybės netolygumus tikslinėse teritorijose, skatinti socialinę ir ekonominę plėtrą. Įgyvendinant programą, 2017–2019 m. bus įgyvendinami į Panevėžio regiono integruotą teritorijų vystymo programą įrašyti Biržų rajono savivaldybės viešųjų erdvių modernizavimo, gyvenamosios aplinkos gerinimo ir kt. projektai.

Įgyvendinant programą, Biržų rajono savivaldybėje bus vykdomi viešosios aplinkos, viešųjų pastatų ir objektų bei inžinerinių tinklų modernizavimo ir plėtros projektai, finansuojami ES struktūrinių fondų, LR valstybės ir Biržų rajono savivaldybės lėšomis. Programos įgyvendinimas didins savivaldybės patrauklumą investicijoms, verslui, taip pat kurs patrauklią gyvenamąją aplinką gyventojams.

Efektų vertinimo kriterijus:

- Verslumo lygis (veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius tenkantis 1000-iui gyventojų).

Programos tikslas	Užtikrinti savivaldybės pastatų, infrastruktūros ir kito turto efektyvų valdymą, priežiūrą bei plėtrą	Kodas	1
Tikslo aprašymas: Įgyvendinamu tikslu siekiama: gerinti Biržų rajono savivaldybės administracijai priklausančių pastatų, savivaldybės ir socialinio būsto būklę; plėsti socialinio būsto fondą; prisidėti prie daugiabučių gyvenamųjų namų atnaujinimo (modernizavimo); užtikrinti komunalinio ūkio, viešųjų erdvių ir susisiekimo infrastruktūros priežiūrą, atnaujinimą ir plėtrą; vykdyti inžinerinių			

tinklų atnaujinimą ir plėtrą; rengti ir įgyvendinti viešosios aplinkos, viešųjų objektų ir bendruomeninės infrastruktūros atnaujinimo, sukūrimo bei gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo projektus.

Rezultato vertinimo kriterijai:

- Įgyvendintų viešosios aplinkos ir objektų plėtros, atnaujinimo ir pritaikymo visuomenės poreikiams projektų skaičius;
- Inžinerinių statinių priežiūrai, rekonstrukcijai ir plėtrai numatomų skirti lėšų pokytis (lyginant su ankstesniais metais), proc.

1 Uždavinys. Tinkamai prižiūrėti viešąsias erdves, gerinti statinių ir savivaldybei priklausančio turto būklę

Uždaviniu numatoma gerinti Biržų rajono savivaldybei priklausančių pastatų, kuriuose įsikūrusios viešąsias paslaugas teikiančios įstaigos, būklę. Daugelio šių pastatų būklė neatitinka dabartinių reikalavimų dėl susidėvėjimo, pakitusių higienos normų bei energijos taupymo. Taip pat numatoma vykdyti Biržų rajono komunalinio ūkio ir teritorijos tvarkymą (gatvių, žaliųjų plotų priežiūra, sanitarija, apželdinimas, kapinių tvarkymas ir kt.) bei komunalinio ūkio objektų atnaujinimą ir plėtrą.

Šiuo metu dalis savivaldybei priklausančių savivaldybės ir socialinių būstų yra blogos techninės būklės. Siekiant spręsti šią problemą numatoma vykdyti savivaldybės ir socialinio būsto atnaujinimą. Taip pat uždaviniu numatoma skirti lėšas prisidėti prie daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo), visų pirma tuose daugiabučiuose namuose, kuriuose yra savivaldybės socialiniai butai.

Įgyvendinant uždavinį numatomas finansavimas viešosios paskirties pastatų energetiniams auditams atlikti, savivaldybės valdomam turtui vertinti, inventorizuoti ir teisiškai registruoti. Turto inventorizacijos atlikimas leis ne tik apibrėžti realų turto kiekį ir vertę, taip pat suteiks visą informaciją apie šiuo metu faktiškai valdomą savivaldybės turtą. Valstybės investicijų 2017–2019 m. programos lėšomis bus tęsiamas VŠĮ Biržų ligoninės pastatų modernizavimas (numatoma apšiltinti pagrindinio pastato fasadą, renovuoti inžinerines sistemas, suremontuoti ir pertvarkyti vidaus patalpas). Tikimasi, kad valstybės investicijų programos lėšos bus skirtos ir VŠĮ Biržų rajono savivaldybės poliklinikos infrastruktūros modernizavimo projektui, pagal kurį numatoma įrengti pastato hidroizoliaciją, drenažą, nuogrindą, apšiltinti fasadus ir cokolį, įrengti mansardą, atnaujinti inžinerinius tinklus, patalpas pritaikyti neįgaliesiems ir kt. ES fondų investicijomis ir savivaldybės lėšomis 2017–2019 m. numatoma pritaikyti kultūros reikmėms nenaudojamą kitos paskirties pastatą Biržuose, Rotušės g. 2A.

Produkto vertinimo kriterijai:

- Pastatų, kuriems atlikti energetiniai auditai, skaičius;
- Atliktų turto vertinimų, inventorizacijų ir teisinių registracijų skaičius;
- Seniūnijų, kurioms skirtos lėšos viešojo ūkio išlaikymui, skaičius;
- Atnaujintų ar naujai įrengtų komunalinio ūkio objektų skaičius;
- Rekonstruotų ir suremontuotų kultūros paskirties objektų skaičius;
- Socialinių būstų, kuriuose atlikti rekonstrukcijos ir remonto darbai, skaičius;
- Modernizuotų sveikatos įstaigų skaičius;
- Daugiabučių namų, prie kurių atnaujinimo prisidėta, skaičius.

2 Uždavinys. Rengti ir įgyvendinti viešosios aplinkos ir objektų plėtros, atnaujinimo ir pritaikymo visuomenės poreikiams projektus

Uždaviniu siekiama modernizuoti viešąsias erdves ir pagerinti gyvenamąją aplinką, sudaryti sąlygas diversifikuoti kaimo gyventojų veiklą, spręsti esamas kaimo vietovių problemas, modernizuoti viešuosius pastatus, gerinti bendruomeninę infrastruktūrą. Esant prastai viešųjų erdvių ir bendruomeninės infrastruktūros būklei nesukuriama tinkama gyvenimo aplinka ir kokybė gyventojams. Prasta bendruomeninės infrastruktūros būklė, nesutvarkyta aplinka, laisvalaikio praleidimo būdų trūkumas lemia didėjančią nusikalstamumą.

Siekiant viešosios aplinkos objektų atnaujinimo ir plėtros, pritaikymo visuomenės poreikiams, 2017–2018 m. numatoma pradėti įgyvendinti Biržų miesto kompleksinės plėtros, Vabalninko miesto ir Biržų kaimo, t. y. gyvenamųjų vietovių, turinčių 1–6 tūkst. gyventojų, bei gyvenamųjų vietovių iki 1 tūkst. gyventojų atnaujinimo ir plėtros projektus.

Įgyvendinant šį uždavinį, planuojamos lėšos investicijų projektų, galimybių studijų, reikalingų projektų paraiškoms ES struktūrinių fondų ir kitos tarptautinės paramos investicijoms gauti, rengimui, konsultavimo paslaugoms (koncesijos dokumentams rengti ir pan.).

2017 m. bus užbaigtas parengti sporto ir sveikatingumo komplekso statybos Biržų m., Vytauto g. 32, techninis projektas. Tikimasi komplekso statybai gauti Valstybės investicijų programos lėšų. Pirmuoju etapu iš Valstybės investicijų programos skiriamų lėšų būtų statoma universali sporto salė.

2017–2018 m. planuojama pradėti rengti skvero Biržų m., Žvejų g., sutvarkymo techninį projektą bei pastato Biržuose, J. Bielinio g. 1, tvarkybos projektą.

Siekiant saugoti aplinką, 2017–2018 m. numatoma tvarkyti cheminėmis medžiagomis užterštas teritorijas – katilinės teritoriją Biržuose, Plento g. 4 ir buvusios naftos bazės teritoriją Biržų r., Kilučių k..

Produkto vertinimo kriterijai:

- Parengtų techninių dokumentų skaičius;
- Kompleksiškai sutvarkytų kaimo gyvenamųjų vietovių skaičius;
- Rekonstruotų religinių objektų (statinių) skaičius;
- Įrengtų, rekonstruotų ir suremontuotų sporto ir sveikatingumo paskirties objektų skaičius;
- Naujai įkurtų ir rekonstruotų viešosios paskirties pastatų skaičius;
- Sukurtų arba atnaujintų atvirų erdvių plotas (kv. m).

3 Uždavinys. Užtikrinti inžinerinių tinklų priežiūrą, atnaujinimą ir plėtrą

Inžineriniai tinklai – statinio statybos sklype (išskyrus statinio vidų) ir už jo ribų nutiesti komunaliniai ar vietiniai vandentiekio, nuotekų šalinimo, šilumos, dujų, naftos ar kito kuro, technologiniai vamzdynai, elektros perdavimo, energijos bei nuotolinio ryšio (telekomunikacijų) linijos su jų maitinimo šaltiniais ir įrenginiais.

Įgyvendinant uždavinį numatomas finansavimas Biržų rajono miestų ir gyvenviečių gatvių apšvietimui užtikrinti, apšvietimo tinklų eksploatacijai ir plėtrai. Taip pat savivaldybės biudžeto lėšomis numatoma prisidėti prie inžinerinių tinklų (vandentiekio, nuotekų, elektros tiekimo tinklų, šildymo sistemų tinklų) rekonstrukcijos ir remonto.

Uždaviniu Biržų rajono savivaldybė numato didinti centralizuoto vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos prieinamumą. Gyventojai, kurie neturi galimybės prisijungti prie viešų vandentiekio ir nuotekų tinklų, vartoja neatitinkantį higienos reikalavimų vandenį bei negali užtikrinti tinkamo nuotekų išvalymo. Didžioji dalis savivaldybės teritorijoje esančių vandentiekio ir nuotekų tinklų bei dalis vandens gerinimo ir nuotekų valymo įrenginių yra fiziškai ir morališkai nusidėvėję, jų eksploatacija nuostolinga ir neefektyvi. Siekiant spręsti minėtas problemas, pasinaudojant ES struktūrinių fondų lėšomis Biržų rajono savivaldybės administracija (partneris) kartu su UAB „Biržų vandenys“ 2017–2019 m. numato įgyvendinti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimo ir plėtros Biržų rajone projektą, pagal kurį bus plečiama vandentvarkos infrastruktūra Vabalninko m., renovuojami vandentvarkos tinklai Biržų m.

Produkto vertinimo kriterijai:

- Eksploatuojamų gatvių šviestuvų skaičius;
- Rekonstruotų ir suremontuotų inžinerinių tinklų sistemų skaičius;
- Renovuotų ir naujai įrengtų vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo objektų skaičius;
- Naujai įrengtų vandens tiekimo / nuotekų tinklų ilgis (km).

4 Uždavinys. Prižiūrėti, atnaujinti ir plėsti viešąją susisiekimo infrastruktūrą

Automobilių transportas yra svarbi Biržų rajono ekonominės ir socialinės infrastruktūros

dalį, kurios funkcija yra tenkinti visuomenės ir ūkio subjektų poreikius – vežti krovinius ir keleivius. Tinkama transporto infrastruktūros priežiūra sudaro ne tik geras susisiekimo galimybes automobilių transportui, bet ir padeda sukurti saugesnę gyvenamąją aplinką bendruomenės nariams. Siekdama užtikrinti tinkamą vietinės reikšmės kelių tinklo būklę Biržų rajono savivaldybė numato rengti planuojamų rekonstruoti kelių (gatvių) techninius projektus, vykdyti rekonstrukcijos ir remonto darbus, techninę kelių priežiūrą, laboratorinius kokybės kontrolės tyrimus ir kt. Uždaviniu siekiama modernizuoti transporto infrastruktūrą, kad ji atitiktų ES techninius standartus ir krovinių bei keleivių vežimo poreikius, taip pat užtikrinti priemonių, didinančių eismo saugą ir mažinančių neigiamą transporto poveikį aplinkai, įgyvendinimą. 2017–2018 m. ES fondų investicijomis ir savivaldybės lėšomis numatoma rekonstruoti Biržų miesto D. Poškos–J. Šimkaus–P. Jakubėno ir Žvejų–Ežero gatves, užbaigti įrengti dviračių ir pėsčiųjų taką Biržų mieste prie Širvėnos ežero (II etapas).

Taip pat šiuo uždaviniu numatoma plėsti nekenksmingą aplinkai viešąjį transportą ir 2017–2018 m. ES fondų investicijomis ir savivaldybės lėšomis įsigyti ekologiškų transporto priemonių.

Produkto vertinimo kriterijai:

- Rekonstruotų vietinės reikšmės kelių (gatvių) ilgis (km);
- Prižiūrimų vietinės reikšmės kelių (gatvių) ilgis (km).

Programos tikslas	Užtikrinti darnią Biržų rajono teritorinę plėtrą organizuojant planavimo dokumentų rengimą	Kodas	2
--------------------------	--	--------------	---

Tikslo aprašymas:

Teritorijų planavimas – tai procedūra teritorijos vystymo bendrajai erdvinei koncepcijai, žemės naudojimo prioritetams, aplinkosaugos, paminklosaugos ir kitoms sąlygoms nustatyti, žemės, miško ir vandens naudmenų, gyvenamųjų vietovių, gamybos bei infrastruktūros sistemai formuoti, gyventojų užimtumui reguliuoti, fizinių ir juridinių asmenų veiklos plėtojimo teisėms teritorijoje nustatyti. Savivaldybė organizuoja teritorijų planavimo dokumentų rengimą, derinimą, tvirtinimą atitinkamų rūšių teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėse nustatyta tvarka.

Rezultato vertinimo kriterijus:

- Patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų skaičius.

1 Uždavinys. Rengti teritorijų planavimo dokumentus

Uždaviniu numatoma rengti bendruosius, specialiuosius ir detaliuosius planus ir kitus planavimo dokumentus, kuriais siekiama: išlaikyti savivaldybės teritorijos socialinio, ekonominio ir ekologinio vystymo pusiausvyrą; formuoti sveiką ir harmoningą gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką, infrastruktūros sistemų plėtojimo politiką; rezervuoti (nustatyti) teritorijas infrastruktūros ir kitų veiklos sričių, skirtingų rūšių žemės naudmenų plėtrai; saugoti, racionaliai naudoti ir atkurti gamtos išteklius, gamtos ir kultūros paveldo vertybes, tarp jų ir rekreacijos išteklius; palaikyti ekologinę pusiausvyrą arba ją atkurti; suderinti fizinių ir juridinių asmenų ir savivaldybės interesus dėl teritorijos ir žemės sklypų naudojimo bei veiklos plėtojimo; skatinti investicijas socialiniam ekonominiam savivaldybės vystymui.

Savivaldybė organizuoja teritorijų planavimo dokumentų rengimą, derinimą, tvirtinimą atitinkamų rūšių teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėse nustatyta tvarka. Pagal detaliuosius planus ir laisvų (neužstatytų) žemės sklypų planus numatoma atlikti žemės sklypų kadastrinius matavimus – parengti sklypų ribų planus, juos suderinti, įtraukti į kadastrą ir pažymėti žemės sklypų ribas vietovėje.

Produkto vertinimo kriterijai:

- Atliktų kadastrinių matavimų ir topografinių nuotraukų skaičius;
- Parengtų teritorijų planavimo dokumentų skaičius.

Numatomas programos įgyvendinimo rezultatas:

Įgyvendinus programą bus pagerintas socialinio būsto fondas, modernizuojama ir gerinama savivaldybei priklausančių pastatų būklė, vykdomi kompleksiniai viešųjų erdvių, infrastruktūros objektų ir daugiabučių namų modernizavimo projektai. Programos įgyvendinimas leis formuoti pilnavertę, sveiką ir harmoningą gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką, užtikrins tinkamas viešąsias paslaugų teikiančių įstaigų veiklos sąlygas, didins savivaldybės patrauklumą investicijoms ir verslui. Savivaldybės kelių (gatvių) modernizavimo ir priežiūros darbai didins eismo saugumą, mažins neigiamą transporto poveikį aplinkai. Įgyvendintos eismo saugą gerinančios priemonės mažins eismo įvykių tikimybę. Teritorijų planavimas užtikrins subalansuotą savivaldybės teritorijos raidą, kryptingą infrastruktūros objektų plėtrą, skatins investicijas.

Galimi programos vykdymo ir finansavimo šaltiniai: Savivaldybės biudžetas, Valstybės biudžetas, Valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija, Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos, ES lėšos, skolintos lėšos.

Veiksmai, numatyti Biržų rajono strateginiame plėtros plane ir susiję su vykdoma programa:**1 PRIORITETAS. RAJONO EKONOMINĖ IR KOMPLEKSINĖ PLĖTRA****1.3. Tikslas. Teritorinės sanglaudos didinimas**

- 1.3.1. Uždavinys. Parengti teritorijų ir strateginio planavimo dokumentus
- 1.3.2. Uždavinys. Kompleksinė miestų gyvenamųjų teritorijų ir viešųjų erdvių plėtra
- 1.3.3. Uždavinys. Kompleksinė kaimo gyvenamųjų teritorijų ir viešųjų erdvių plėtra.

3 PRIORITETAS. RAJONO INFRASTRUKTŪROS IR GYVENAMOSIOS APLINKOS GERINIMAS**3.1. Tikslas. Efektyvios susisiekimo sistemos sukūrimas**

- 3.1.1. Uždavinys. Atnaujinti ir plėsti rajono transporto infrastruktūrą, modernizuoti eismo organizavimo sistemą
- 3.1.2. Uždavinys. Plėtoti ekologinio transporto sistemą

3.2. Tikslas. Modernios inžinerinio aprūpinimo sistemos vystymas

- 3.2.1. Uždavinys. Modernizuoti ir plėsti vandens tiekimo ir paviršinių bei buitinių nuotekų šalinimo infrastruktūrą
- 3.2.2. Uždavinys. Skatinti efektyvų ir patikimą energijos naudojimą

3.3. Tikslas. Švarios gyvenamosios aplinkos užtikrinimas

- 3.3.2. Uždavinys. Tobulinti rajono kraštovaizdžio apsaugą ir gerinti jo patrauklumą

Susiję įstatymai ir kiti norminiai teisės aktai:

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymas, Lietuvos Respublikos statybos įstatymas, Lietuvos Respublikos kelių įstatymas, Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas, Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybės paramos daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti) įstatymas ir kt.